

Varför nomineras Javier?

Nominerad barnrättshjälte • Sidorna 52–71

Javier Stauring

Javier Stauring nomineras till World's Children's Prize 2015 för sin över 20 år långa kamp för barn som fängslats och för brottsoffer, samt för deras familjer.

Javier vill skapa rättvisa genom försoning och dialog, istället för med straff och hämnd. Javier gör allt från att besöka barn i fängelser, till att stötta brottsoffer och övertala politiker och andra makthavare att de ska göra rättssystemet mer barnvänligt. Javier har bidragit till att förändra lagar och regler som hjälper både fängslade barn och brottsoffer. Han hjälper ledare från alla olika religioner, från kristna till muslimer och buddhister, att arbeta för barns rättigheter tillsammans med varandra och barnen själva. Javiers arbete har bidragit till allt från att ge morföräldrar rätt att besöka sina fängslade barnbarn, till nya, mer barnvänliga lagar som ger barn som dömts till att dö i fängelse, en chans att en dag bli fria.

Vi har ändrat namnen på flera av personerna i texterna om Javier.

Javier Stauring blev chockad första gången han kom till barnavdelningen på ett fängelse i Los Angeles. Här satt 14-åringar isolerade nästan dygnet runt i mörka celler, flera månader i sträck. Javier protesterade, men det var inte förrän två av barnen försökte ta sina liv som han fick omvärlden att reagera.

Det började med att politiker i Kalifornien bestämde att barn som var misstänkta för allvarliga brott, som vapnat rån eller mordförsök, hade förlotrat rätten att behandlas som barn. Istället skulle de skickas till en domstol för vuxna och dömas till lika hårda straff som en vuxen. Politikerna införde lagar som gjorde att fler barn kunde dömas till livstids fängelse, även om de var så unga som 14 år. Många

vuxna sa så här: "Om barnen är gamla nog att begå brottet, så är dom också gamla nog att ta sitt straff."

Javier tyckte också att barn som begick allvarliga brott skulle tas om hand tills de inte längre var ett hot mot andra människor eller sig själva. Men han var samtidigt säker på att barnen kunde förändras om de fick rätt hjälp. Under många år hade han arbetat som fängelsedikon, en slags rådgivare. Javier

pratade med de fängslade barnen om att ta ansvar för vad de gjort, och välja ett liv utan våld och brott. Nästan alla han mötte hade själva utsatts för övergrepp och våld under hela sin barndom. De behövde stöd, inte straff, menade Javier.

Men politikerna tyckte tvärtom. De sa: "Lås in dom och släng bort nyckeln", och skyllde på att deras väljare var rädda för de våldsamma barnen. Tidningar och TV hade länge märkt att de fick fler läsare och tittare när de rapporterade om barn och hemska brott. Folk tyckte att det var spännande men också skrämmande. Det kände sig tryggare när politikerna lovade att spärra in de farliga barnen för alltid.

Många vuxna säger:
"Om barn är gamla nog
att begå brott, så är dom
gamla nog att ta sitt straff."

Fängelse istället för skola

I början av 2000-talet satt tiotusentals barn inlåsta på ungdomsanstalter (fängelser för barn) i Kalifornien och hundratal barn hade dömts till livstids fängelse utan möjlighet att någonsin bli fria. Under 20 år hade alla nya

lagar om barn och brott bara gått ut på hårdare straff. Miljontals dollar satsades på att bygga fler och större fängelser, mycket mer än vad som gick till skolor och brottsförbyggande program. Samtidigt började skolor polisanmäla barn för sånt som

tidigare hade lett till kvarsittning. Istället för att kontakta föräldrarna kallade lärare på polis när elever skolkade eller klottrade. Fattiga familjer fick höga böter och ungdomsanstalterna blev överfulla. En hög domare sa till Javier: "Jag måste följa lagen, men det

som händer är fel. Vi straffar barn med fängelse bara för att de betar sig som barn, och dom får ingen chans att växa ifrån det."

Isolerad i 'hållet'

En dag skulle Javier besöka Maria, en tonårsflicka han

Färg spelar roll

Risken att gripas av polisen och dömas till fängelse är mycket större i USA om du är svart (afrikan-amerikan), latino (med rötter i Sydamerika) eller är amerikansk indian. Vita barn klarar sig mycket ofta undan att gripas och dömas jämfört med latino- och svarta barn, även om de har begått samma typ av brott. Det gäller allt från skolk och klotter, till allvarliga våldsbrott. Allra högst är risken för svarta barn, som löper nio gånger högre risk att skickas till ett fängelse för vuxna än vita barn som begår samma brott. För latinobarn är risken fyra gånger högre.

lärt känna på en ungdoms-
anstalt. Hon hade följt med
sin vuxna syster, som hotade
en kvinna med skruvmejsel
för att få pengar. Maria hade
nu flyttats till ett vuxenfäng-
else. Javier var nyfiken, för
varken han eller andra akti-
vister visste hur barnen
behandlades därinne.

En vakt tog med Javier
genom långa korridorer och
nerför många trappor, till iso-
leringsavdelningen. Isole-
ringen, eller 'hållet' som det
kallas, var känt som det vär-
sta stället på hela fängelset.
Hit togs bara de farligaste
fångarna, som straff om de
till exempel misshandlade en
annan fånge eller attackerade
en vakt. Javier var förvirrad.
Vad hade Maria gjort för att
hamna här?

Vakten stannade framför
en lång rad metalldörrarna,
och pekade mot en av dem.
Javier tittade in genom ett
litet hål i dörren och såg Maria
ligga ihopkrupen på en bänk,
intill handfat och toalett av
rostfritt stål. Javier ropade
och hon reste sig långsamt
och hasade fram till dörren,
mager och likblek, med sitt
långa hår hängande i stripor.

– Varför är jag här? frågade
hon med sprucken röst. Jag
fryser.

Mardröm i mörker

Maria hade ingen filt i cellen,
bara en tunn plastmadrass.
Fångar i 'hållet' blev ofta så
desperata av ensamheten att
de ville dö. Därför fick de inte
ha sängkläder som de kunde
hänga sig i. Maria pratade
med Javier genom dörrhålet.
Hon hade förts direkt från
ungdomsanstalten till den
fönsterlösa, mörka cellen,
tidigt på morgonen. Det enda
ljuset kom från korridoren,
genom dörrhålet.

– Jag frågade vakterna var-
för de inte tände när det blev
dag. Dom sa: ”Det här är
hållet. Vi tänder aldrig här”.

Maria fick inte lämna cel-
len på över en månad, inte ens
för att duscha eller ringa sin
mamma.

– Jag håller på att förlora
förståndet, sa Maria. Hon
blev rädd när de vuxna i cel-
lerna skrek och bråkade. En
fånge hade stuckit in armen
genom hålet i dörren och för-
sökt röra henne. En annan
brukade berätta om hur hon
dödat sina egna barn.

– Jag ska göra allt för att få
ut dig härifrån, sa Javier.

Kräver förändring

Javier protesterade hos fäng-
elseledningen, men de sa att
de måste hålla Maria isolerad.
På en vuxenavdelning skulle
hon kunna bli misshandlad,

Medan Maria satt på ungdoms-
anstalten fick hon gå i skolan och,
som de här flickorna, delta i gudstjänst på söndagar.

till och med våldtagen. Javier
fick tag i en advokat som lova-
de att försöka hjälpa Maria.
Sedan krävde han att också få
besöka pojkarna, som satt i
en annan del av fängelset. De
var så många att fängelset
hade öppnat en särskild barn-
avdelning med ett 40-tal
fönsterlösa isoleringsceller.
Pojkarna var inlåsta minst 23
timmar per dag och fick bara
komma ut för att duscha
ibland, och ringa hem. Sam-
manlagt tre timmar i veckan
fick de gå runt i en liten gal-
lerbur på taket, en och en, för
att få dagsljus och motion.
Ibland kom en lärare och

stoppade in ett papper med
skoluppgifter genom gallret.

Javier och många andra –
fängelsepräster, ungdomsör-
ganisationer, domare och
advokater – protesterade mot
den omänskliga behandlingen.
Advokaten som hjälpte
Maria lyckades till slut få
henne flyttad tillbaka till
ungdomsanstalten. Men poj-
karna blev kvar och Javier såg
dem bli allt magrare, blekare
och tystare. Han försökte få
Los Angeles största tidning
att skriva, men de trodde inte
att läsarna var intresserade av
barn som begick brott.

Månader blev till år. Och

"Händerna på ryggen", säger vakterna till barnen.

Adam, 12 år, längtar efter sin familj.

Vad hände med Maria?

Maria var inte van vid dagsljus när hon skulle flyttas tillbaka till ungdomsanstalten. När bussen körde ut ur fängelsegaraget, och solen sken in genom fönstren, började det rinna blod från hennes näsa. Maria blev yr och ögonen värkte. Under lång tid fick hon bo på ungdomsanstaltens sjukavdelning.

Sju månader senare släpptes hon fri och hämtades av sin mamma.

– Jag kröp ihop på bilgolvet och sa att mamma måste hålla koll i backspeglarna för jag trodde att dom skulle komma och ta mig. I början hade jag svårt att träffa folk. Och fortfarande, efter över tio år, klarar jag inte av trånga utrymmen.

Maria gick ut skolan och fick hjälp av Javier att ta bort sina gängtatueringar. Idag arbetar hon på restaurang, och är aktiv i projektet Baby Elmo, som lär föräldrar i fängelse att ta ansvar för sina barn.

– Jag besöker mammor i fängelse och säger att de måste bryta den onda cirkeln. Inget är viktigare än utbildning. Jag har två barn och min största skräck är att de ska begå samma misstag som jag. Mina barn ska inte hänga på gatan, de ska gå i skolan.

Genom en sådan här matlucka i celldörren pratade Javier med Maria i fängelset.

en dag hände det som inte fick hända. Två 14-åriga pojkar försökte hänga sig i sina celler, men räddades i sista stund.

Javier hade fått nog. Han kallade till en presskonferens framför fängelset och nu kom äntligen journalisterna.

– Det som görs mot barnen

därinne är syndigt, sa Javier, och pekade mot fängelsebyggnaden. Nästa dag ringde de från fängelset och sa: ”Du är inte välkommen tillbaka hit.” De menade att Javier hade lovat att inte berätta för någon vad som hände i fängelset. Men Javier hade fått lov, av barnen och deras föräldrar.

Han stämde fängelset för att de försökte ta ifrån honom hans yttrandefrihet.

Efter två år fick Javier rätt i domstol. Fängelset ändrade sina regler och lät honom träffa barnen igen. Inte långt efteråt stängdes pojkarnas avdelning, och det bestämdes att ingen fick flyttas till

Javier får energi av att prata med barnen.

Javier fick kämpa hårt för att få tillstånd att besöka barn i fängelse igen. Foto: Genaro Molina.

Så arbetar Javier

Javier jobbar tillsammans med många andra – aktivister, organisationer och myndigheter – och har bland annat:

- Utvecklat program som ger fängslade barn tillgång till utbildning, rådgivning, kultur och idrott, som kan hjälpa dem att skapa ett bättre liv.
- Utvecklat program där anhöriga till brottsoffer och till fängslade unga möts och stöttar varandra, och kan gå vidare med sina liv tack vare dialog istället för straff och hämnd.
- Gett fängslade barn möjlighet att få besök av sina mor- och farföräldrar (inte som tidigare bara av föräldrar), och utökat antalet besöksdagar.
- Fått igenom nya lagar som bland annat hjälper unga som dömts till livstidsstraff, och som skyddar barn och unga mot våld och övergrepp när de fängslas tillsammans med vuxna.
- Drivit en protestaktion för att stoppa isoleringen och omänsklig behandling av fängslade barn.
- Gett ledare från olika religioner möjlighet att arbeta för förändring tillsammans med fängslade barn och brottsoffer, skolor, universitet och organisationer.

➔ vuxenfängelser förrän de var vuxna.

Alltid utanför

Javier föddes i Los Angeles, men flyttade till Mexiko när han var nio år. Kort därefter dog hans pappa och Javier kände sig utanför i sitt nya land. Han var amerikanen, 'en gringo' som talade dålig spanska. Alla andra i skolan hade en pappa hemma. I tonåren började Javier umgås med äldre killar som startade bråk på stan för att visa hur tuffa de var. När han var 19 flyttade familjen tillbaka till Los Angeles.

– Nu var jag plötsligt en invandrad mexikan i USA, säger Javier idag. Jag kände mig alltid som en "outsider". Det var nog därför jag kunde förstå barnen i fängelserna. När dom berättade om sin utsatthet insåg jag att dom inte var så annorlunda från

hur jag själv var som barn.

Det var Javiers mamma som tyckte att han skulle besöka fängslade barn. Hon var frivillig i sin kyrka och trodde att Javier skulle må bra av att göra en god gärning. På den tiden jobbade han som försäljare i juvelerbranschen.

– Jag fattade inte varför jag skulle slösa bort min helg i ett fängelse, när jag kunde ligga på stranden eller kolla fotboll på TV, säger Javier. Dessutom var jag rädd. Jag hade sett de där barnen på TV-nyheterna, gängmedlemmar som sköt oskyldiga.

Ögonen öppnades

Inför första besöket var Javier nervös, men snart besökte han barnen flera gånger i veckan.

– Det som verkligen öppnade mina ögon var att följa med barnen till deras rätte-

En skylt utanför ett ungdomsfängelse varnar för att området patrulleras av vakter med hundar.

gångar. Jag hade hört deras svåra livshistorier och att sitta bredvid när dom dömdes till 75 års fängelse eller livstid chockade mig. Jag kände att det var min plikt att kämpa för deras rättigheter.

Efter några år hoppade Javier av sitt välbetalda jobb.

– Det funkade inte att träffa kollegor som gnällde när de inte nådde försäljningsmål på en miljon dollar, och samma kväll trösta en 14-åring som skulle tillbringa resten av sitt liv i fängelse. Jag bestämde mig för att satsa min tid och energi på det som betydde något.

Nu arbetar Javier för Katolska kyrkans stift i Los Angeles sedan tjugo år tillbaka, med 'reparativ rättvisa'. Det betyder att man försöker skapa rättvisa genom att 'reparera' den skada som skett med andra metoder än straff, som genom samtal, utbildning

och samhällstjänst. Det är viktigt att nå alla som berörs av brott, förklarar Javier.

– Bland det viktigaste vi gör är att ordna möten med anhöriga till barnen som begått brott, och anhöriga till brottsoffer. Vi har grupper där mammor till barn som fått livstidsstraff, träffar mammor till ett barn som mördats. Alla har de förlorat sina barn, och när de berättat sina historier kan de förstå och trösta varandra. Det är väldigt helande.

Sedan Javier blev chef måste han gå på många möten, träffa politiker och forskare, och sköta pappersarbete. Men han tänker aldrig sluta besöka de inlåsta barnen. Han är tacksam mot sin fru och sina tre barn, som stöttar honom trots att deras pappa ofta tillbringar helger och kvällar i fängelse.

– Det är kontakten med

Javier och barnen i fängelse hälsar genom att "knacka knogarna" mot varandra.

barnen och deras familjer som får mig att orka fortsätta. De ska veta att jag och många andra kämpar för dom och en bättre framtid. Att dom är inte bortglömda. 🌐

Argument som funkar

På nästa sida kan du läsa om hur Javier och andra har kämpat för att förändra lagen, med både ekonomiska och vetenskapliga argument. Till exempel visar den senaste hjärnforskningen att våra hjärnor inte har vuxit färdigt förrän vi är i 25-årsåldern. Tonåringar uppför sig helt annorlunda än vuxna, för att deras hjärnor fungerar annorlunda. Det gäller särskilt de delar som styr känslor och impulser, förmågan att planera och tänka framåt. Men det som verkligen övertygade politikerna var att de kunde spara hundratals miljoner dollar på att sluta låsa in så många barn. Sedan 1990 hade Kalifornien spenderat mellan 66 och 83 miljoner dollar bara på att fängsla dem som dömts till livstids fängelse utan möjlighet att någonsin bli fria, för brott de begått när de var barn. Att ha dem kvar i fängelse tills de dör skulle kosta ungefär en halv miljard dollar.

Ge barn chans

till en chans!

I Kalifornien har över 300 unga fängslats på livstid utan chans att någonsin bli fria, för brott de begick när de var barn. USA är det enda landet i världen som dömer barn till att stanna i fängelse tills de dör.

Barn från organisationer i Javiers nätverk, som här från Youth Justice Coalition, var med och drev kampanjen mot att ge barn livstids fängelse.

Foto: Youth Justice Coalition

Det är ett straff som är till för dom värsta av dom värsta, dom som inte verkar kunna förändras, säger Javier. Men barn är annorlunda än vuxna, dom växer upp och mognar. Det måste lagen ta hänsyn till.

Javier och människorättsadvokaten Elizabeth Calvin startade en kampanj tillsammans med andra aktivister, för att ge barn en chans till en andra chans.

– Vi sa inte att någon som dömts för ett allvarligt brott som barn skulle släppas fri direkt. Vi ville bara att de skulle få en chans att visa att de hade förändrats efter ett antal år. Om de inte längre

var ett hot mot samhället, skulle de bli fria.

Alla hjälptes åt

Många människor hjälpte till med kampanjen. Barn som suttit fängslade, brottsoffer och deras familjer fick gå kurs i hur man pratar med tjänstemän, politiker och medier. Sedan höll de presskonferenser, skrev brev, ringde och besökte alla som kunde påverka. En pappa sa: ”Jag vill att min sons mördare ska straffas, men jag vill också att den personen ska få en chans att förändras.”

Före detta poliser, fängelsechefer och åklagare ställde sig också bakom kampanjen. De

brukade annars bara stödja hårdare straff. Men många av dem hade sett med egna ögon hur mycket ungdomar kunde förändras när de blev äldre. Därför var de värda en ny chans.

Lång kamp

Javier bjöd in ledare från kyrkor, tempel och moskéer att besöka barnen. Många var tveksamma men ändrade inställning. En pastor sa: ”Jag har marscherat med Martin Luther King, rest jorden runt och skakat hand med flera presidenter, men inget har påverkat mig lika mycket som att prata med dom här barnen.” En annan

präst sa: ”Jesus skulle inte ha slängt bort dom här barnen. Han skulle inte kalla dom värdelösa.”

Det tog flera år, men idag, efter många motgångar, finns flera nya lagar som hjälper barnen. En av dem, från 2013, ger livstidsdömda möjlighet att ansöka om frigivning efter 25 år i fängelse och få en ny chans till ett bättre liv. 🌐

Ett dygn på ungdomsfängelset

På en särskild avdelning på en ungdomsanstalt i Kalifornien sitter ett 40-tal unga i ensamceller. Säkerheten är hög, med tunga grindar, elstängsel och taggtråd. Några väntar på rättegång, andra har redan dömts till långa straff.

06.15. Vakna

Peter, 16, skyndar till badrummet.

– Celldörren är alltid låst. Om vi behöver gå på toaletten måste vi ropa på personalen. Man känner sig som en hund. Ibland orkar jag inte be om hjälp, och kissar på min handduk.

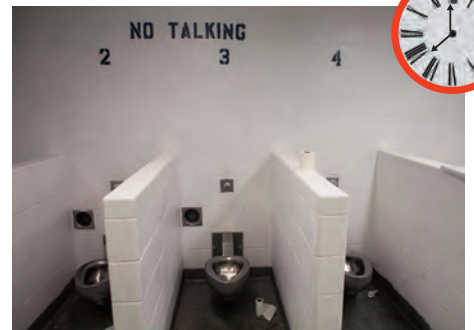

22.00 Övervakning

I kontrollrummet håller personalen koll på allt och alla.

04.00. Transport

Marcus, 15, har rättegång idag och har särskilda transportkläder, hand- och fotbojor. Snart sätts han i en liten gallerbur i bussen som tar honom till domstolshuset.

07.30 Snabbdusch

Badrummet har glasfönster och låga väggar mellan toaletterna. Alla får tre minuter var i duschen.

– En gång i veckan får vi klädombyte och ny handduk. Det värsta är att inte ha sina egna underkläder, säger Tomas 16 år. Han brukar lägga långbyxorna i press under sin madrass för att få snygga pressveck.

08.00 Perfekt ordning

Eric, 17, bäddar.

– Sängen måste vara perfekt, annars får vi göra om.

08.30. Lektion eller kyrka

När de går till skolan eller kyrkan håller ungdomarna händerna på ryggen, för att minska risken för kontakt eller slagsmål. Pojkar och flickor sitter på olika avdelningar på anstalten.

12.00 Lunch

Ett stort rum används som matsal och samlingsrum för andra aktiviteter. Stolar och bord är fastskruvade i golvet. Det händer att någon som till exempel just fått ett livstidsstraff, bryter ihop och vill kasta omkull möbler. Det går inte här.

13.00 Lektion eller besök

På helgerna är det besöksstid. Förut fick bara föräldrar besöka barnen, en dag i veckan. Javier och hans medarbetare lyckade få in även far- och morföräldrar och utöka tiden, till två dagar.

Några får nästan aldrig besök.

– Min son är för liten för att hälsa på, säger Daniel, 17, som är dömd till livstids fängelse. När han blir äldre ska jag säga åt honom att inte följa i mina fotspår. Han ska gå sin egen väg och tänka efter innan han gör något dumt. Själv gjorde jag allt för att passa in och visa hur hård jag var, för mitt gäng. Drogerna, crystal meth, gjorde mig till en vidrig, patetisk människa. När jag minns hur jag var blir jag så besviken på mig själv. Nu har jag äntligen tagit av mig masken, men det är för sent.

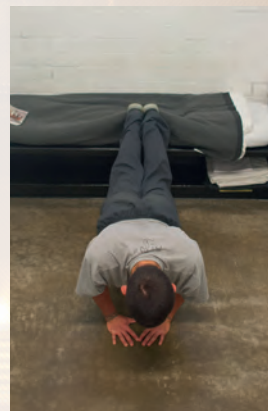

15.30 Rörelse

– Vi får en timme utomhus om dagen. Det är skönt att vara i solen, säger James, 15.

Många tränar ofta och mycket i sina celler.

– Det gäller att bygga muskler innan vi flyttas till fängelset med vuxna. Där kan vad som helst hända, och jag måste jag kunna försvara mig, säger en pojke. Cellerna är 3,5 x 3 meter. Du får bara ha ett fåtal personliga ägodelar, som böcker och brev, och högst fem fotografier.

18.00. Javier hälsar på

Efter middagen kommer Javier och fängelseprästen Mike för att stötta pojkarna och prata om livet och framtiden. Eric, 17, ska till sin rättegång imorgon och är rädd. Hans vänner försöker trösta honom.

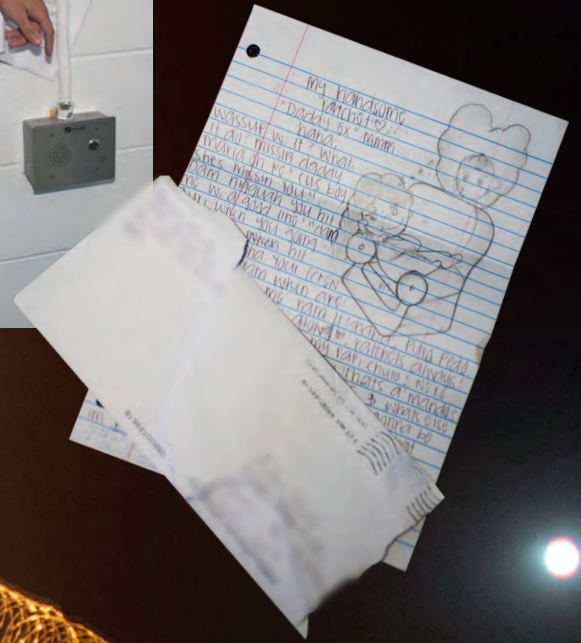
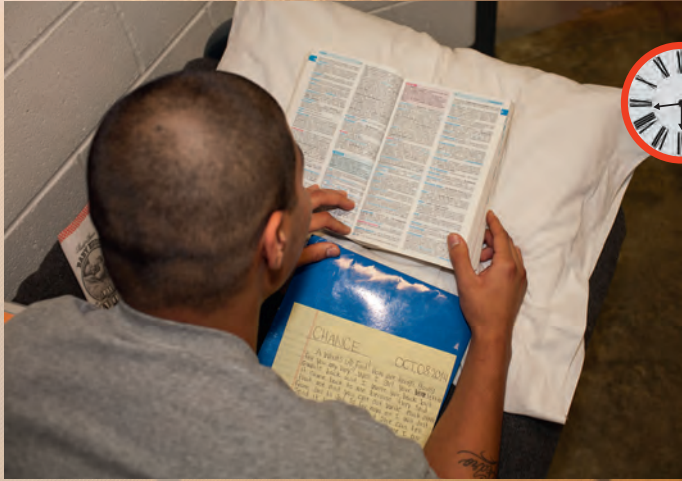
20.00 Ring hem

Ingen kan ringa till pojkarna. De får ringa från en telefonautomat och låta mottagaren betala. Det blir dyrt för många familjer. Köerna till telefonen är ofta långa så taltiden är begränsad. Datorer och epost är förbjudet. Brev till och från vänner och familj öppnas och kontrolleras av personalen.

20.30. Inläsning

Michael är en av få som har fått en ny chans. Istället för livstids fängelse blir han snart frisläppt och ska få gå i internatskola, långt från gängen och drogerna.
– Det ger de andra killarna hopp, säger han.

Joseph, 17 har fått blommor av sina föräldrar och använder sista halvtimmen med lampan tänd till att skapa ett konstverk i sin cell.

21.00 Lamporna släcks

Nu är dörrarna låsta tills nästa morgon. Eric är rädd. Han ber inför morgondagens rättegång, för att slippa ett livstidsstraff. Sedan ligger han vaken länge i mörkret.

Mer än tre livs

David har en liten dotter som han nästan aldrig har träffat.

– Hennes mamma vill inte att vi ska ha kontakt, men jag ritat teckningar och skickar till min dotter i alla fall.

David var 16 år när en av hans gängkompisar sköt mot två killar på gatan. Ingen blev svårt skadad och David höll inte i vapnet. Ändå dömdes han för mordförsök till livstids fängelse, utan att någonsin kunna bli fri.

David och hans tre småsyskon växte upp hos en moster. Deras pappa åkte in och ut ur fängelse, men mamman kom och hjälpsade på ibland. En dag tog hon med sig småsyskonen och försvann. David lämnades ensam kvar. På nätterna låg han ofta vaken och tänkte: ”Varför vill hon inte ha mig?”. Han försökte hitta på alla möjliga förklaringar, men inget kändes rätt. Kusinerna retade David för att han inte hade några föräldrar. När han var sju år frågade han sin moster varför han inte fick bo med sin mamma.

– Alla har det jobbigt just nu, svarade hon.

Några år senare, när David gick i femman, kom hans mamma tillbaka och tog med honom till Mexiko. Men där övergavs han igen. Pappan var nästan aldrig ute ur fängelset länge nog för att hinna träffas. David vandade sig vid att hans föräldrar inte kunde ta hand om honom.

En ny familj

David bodde mitt i ett fattigt, farligt område. Hans morbror var gängmedlem och David såg upp till honom.

Han beundrade också gängets stil och starka sammanhållning. När han var tretton frågade David om han fick gå med i gänget.

– Nej, skolan är viktigare, sa morbrodern. De andra gängmedlemmar tyckte också att han var för liten. Men David slutade ändå skolan och till slut fick han bli

tidsstraff

'inhoppad' i gänget. Det betyder att två gängmedlemmar slog honom hårt i några minuter. Sedan gav de honom en pistol och sa att han skulle vara beredd på allt.

David's morbror var uppörd.

– Om du följer den här vägen leder det bara till fängelse, eller att du dör.

Samma år sköts också en av David's gamla klasskamrater ihjäl i ett gängbråk. Men då hade han redan börjat ta så mycket droger att han inte kunde känna varken rädsla eller sorg.

Början till slutet

Gänget blev den familj som David aldrig hade haft. När han inte arbetade med sin morbror, som var byggnads-

arbetare, hängde han med sina nya kompisar dag och natt. En morgon hamnade de i bråk med killar från ett annat område. En av de äldre gängkompisarna bestämde att de skulle åka hem till David och hämta hans pistol.

– Det här känns som en dålig idé, sa David när han räckte över vapnet. Han hade rätt. Inte långt därefter sköt kompisen mot de två killarna och träffade en av dem. David stod bredvid och såg honom falla. Senare samma dag greps han av polisen.

Rättegången börjar

Killen som sköts träffades bara ytligt och fick lämna sjukhuset samma dag. Men skotten räknades ändå som mordförsök och det bestä-

des att David's rättegång skulle hållas i en domstol för vuxna, trots att han var sexton år. Åklagaren gav honom ett förslag:

– Om du går med på ett livstidsstraff så slipper du rättegång och får chansen att ansöka om frigivning efter 25 år. Men David sa nej. Han visste inte så mycket om lagen, men han hade ju inte skjutit någon? Varför skulle han sitta 25 år i fängelse?

David satt sju månader på ungdomsanstalt innan första rättegångsdagen kom. Klockan fyra på morgonen åkte han till domstolen i anstaltens buss, fastkedjad med hand- och fotbojor. Försvarsadvokaten satte på honom en kostym och sa att han skulle dölja sin gängtatuering. När David

David, 22

Bor: I Calipatria-fängelset.

Gillar: Att rita, skriva poesi, spela fotboll.

Ledsen: När jag tänker på min familj, och hur livet kunde ha varit.

Saknar: Min dotter.

Drömmer om: Att bli fri.

kom in i rättssalen såg han så liten och tunn ut att juryn, tolv män och kvinnor i olika åldrar, verkade tycka synd om honom. Men åklagaren sa:

– Den här lilla killen är inte så oskyldig som han ser ut!

Sedan visade han gamla bilder som polisen tagit av David och hans tatueringar. En gängexpert vittnade och beskrev David som en av de värsta av de värsta.

Juryns beslut

Rättegången varade i en och en halv vecka. Sedan drog juryn sig tillbaka för att överlägga. David väntade ensam i en liten, kall och smutsig cell. Han blundade hårt och sa till sig själv: ”Var beredd på det värsta.”

Efter en timme var juryn

klar. David fördes tillbaka in i salen och såg sin moster, mamma och flickvän sitta i bänkraderna.

– Jag älskar er, sa han, innan en vakt låste fast honom vid stolen med handklovar.

En jury medlem ställde sig upp och läste från ett papper: ’Skyldig’. David blev iskall inuti, fast det var väntat. Domaren tittade strängt på honom.

– Borde jag känna mig dålig som ger dig ett hårt straff? frågade hon. Du som är så charmig och ser så ung och oskyldig ut. Du ser ut som en liten ängel.

David blev förvirrad av hennes fina ord. Domaren gjorde en paus och fortsatte:

– Men det är just det som skrämmer mig.

Hård dom

Domaren sa att David aldrig skulle få en chans att begå nya brott. Han dömdes till tre livstidsstraff plus 20 år, utan möjlighet att någonsin bli fri. Straffet blev automatiskt hårdare för att han var med i ett gäng.

David började gråta när han fördes tillbaka till cellen. En av vakterna, en stor man med taggig frisyr, gav honom två bitar tuggummi och sa:

– Bry dig inte om henne. Du vet vem du är. Och du kanske kan överklaga domen.

Det gick bara två bussar om dagen mellan ungdomsanstalten och domstolen, så David fick vänta i sin cell i många timmar. Han försökte sova på betongbritten, men det var för kallt. Hans försvarsadvokat kom förbi en kort stund. Han var irriterad.

– Jag sa ju åt dig att gå med på åklagarens förslag, sa han.

När David kom tillbaka till anstalten vid midnatt visste alla vad som hade hänt. Personalen hade satt en lapp på hans celldörr om att de måste knacka på varje halvtimme, så att han inte skulle ta livet av sig.

Inga besök

När David fyllde arton ordnade anstalten en avskedsfest. Sedan flyttades han till ett av Kaliforniens ökända vuxenfängelser.

– Jag var väldigt rädd, säger han idag. Jag fick dela cell med en äldre man som försökte lugna mig. Han sa: ’Du är så ung, ditt gäng kommer att ta hand om dig därinne. Håll dig bara borta från drogerna, spelet och våldet.’

Bara några veckor senare skakades fängelset av ett våldsam upplopp mellan olika gäng. Många knivhöggs och slogs ner med insmugglade eller hemmagjorda vapen. Både fångar och vakter skadades. Trots att de flesta inte var med och slogs, straffades alla fångar under ett helt år med besöksförbud och indragna telefonsamtal. David och de andra fångarna fick nästan aldrig lämna sina celler.

– Vakterna kallade oss ’spöken’, för vi blev helt vita av att aldrig vara ute i solen.

Om jag någonsin kommer ut härifrån, vill jag jobba med barn, och hjälpa dom att fatta bättre beslut än jag har gjort.

Farväl till gänget

David är dömd att dö i fängelse. Han hoppas att de nya lagarna som Javier har berättat om kan ge honom en chans att komma ut om 20 eller 30 år. Men då får han inte hamna i bråk. Därför har han just flyttat till en annan del av fängelset, där personer som vill lämna gängvärlden får skydd. Det var ett mycket svårt beslut.

– Mitt gäng var min familj under väldigt lång tid och de har tagit hand om mig här-

inne. Men jag var så trött på att ha på mig en slags mask hela tiden. Jag såg minst ett knivöverfall i veckan. Jag gillade inte att se folk bli skadade, och ville inte själv skada någon. Jag vill leva och kanske ha en chans att träffa min dotter en dag. Även om det betyder att jag måste klippa banden med mitt gäng. 🌐

David får nästan aldrig besök. Alla hans släktingar har flyttat tillbaka till Mexiko. Men Javier kommer och hälsar på och det betyder mycket.

– Jag hade aldrig en pappa i mitt liv, så Javier har fyllt det tomrummet. Först var jag misstänksam, men han gav inte upp. Han berättar saker för mig som jag aldrig har hört förut. Han ger mig hopp och förväntar sig saker av mig som jag inte har vågat göra. Javier får mig att känna att jag inte är bortglömd.

Michael var 15 år när han greps av polisen för fem mordförsök. Han dömdes till livstids fängelse och kommer att sitta inlåst bakom höga murar och elektriska stängsel i resten av livet.

Dömd att dö i fängelse

Jag växte upp i fattigdom, som många barn i min situation. Min mamma var alkoholist och min pappa narkoman. Men pappa försvann och så småningom blev jag och mina syskon omhändertagna av socialen. I början tog vår mormor hand om oss, men snart hamnade vi i olika fosterhem. Efter ett tag ville min mamma ha oss alla tillbaka, men min mormor lät henne bara ta mig och min lillebror.

Stal för att äta

Hos mamma levde vi i total fattigdom i ett ghetto där det fanns mycket gäng och droger. Vi bodde i en husvagn som inte hade några fönsterutor, bara genomskinliga plastpåsar fasttejpade istället för glas. Taket och golvet höll på att falla ihop. Dörrarna

hade inga handtag eftersom de ändå så ofta sparkades in av polisen.

Mamma lämnade ofta mig och min lillebror ensamma flera veckor i taget. Vi fick gratis frukost och lunch i skolan. På helgerna tog jag med min lillebror till parken där de delades ut mat till hemlösa varje söndag. Snart började jag stjäla för att kunna ta hand om oss. Jag stal kläder och mat. Men när jag var tio år gammal började mamma att stanna hemma mer och hon gillade inte att jag stal för att få mat på bordet. Så hon sparkade ut mig. Från den dagen levde jag mest på gatan.

Lärde mig överleva

När jag var elva år blev jag med i ett gäng. Gänget lärde mig hur man tjänar pengar genom att råna folk och sälja droger. Vi hade många fiender i andra gäng som ville döda mig eller någon jag älskade. Jag lärde mig att hata dom så mycket att jag glömde bort vem jag var. Jag brydde mig inte ens om pengar längre. Jag ville bara skada dom i dom andra gängen mer för varje gång de hoppade på mig och slog, sköt mot mig eller dödade mina vänner.

Jag började använda tunga droger som crack och metaamfetamin. Jag var elva år och min mamma ville inte ha mig hemma, så jag sov i buskar, under broar eller på toaletter. Mina gängkompisar

Michael var tolv år när han greps av polisen första gången. När han fördes från ungdomsanstalten till domstolen fick han sätta på sig en orange overall. Hand- och fotbojor fästes i en kedja runt midjan. "Det är svårt att gå, man får hasa sig fram", förklarar han.

Michael, 20 år, har varit fängslad i fem år.

hade inte heller lust att ta hand om mig. Dom gav mig en pistol och sa att jag fick klara mig själv.

Fast första gången

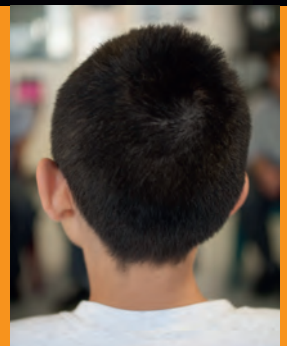
Jag levde på gatan tills jag var tolv år. Då försökte nån skjuta mig från en bil, men jag sköt först och klarade livet. Jag åkte fast men dömdes inte för mordförsök, utan bara för att ha avlossat ett vapen mot en bil.

Efter en kort tid på ungdomsanstalt släpptes jag. Mamma ville inte att jag skulle bo hemma hos henne, så jag var snart tillbaka på gatan med mitt gäng. Nu blev jag tio gånger värre. Jag var inte längre rädd för att hamna i fängelset eftersom jag hade varit där och visste hur det var. Jag hade fått en ny syn på livet. Jag tänkte att om jag kan skada så många fien-

der som möjligt så kan jag hindra dem från att göra illa mig eller nån av mina vänner nästa dag. Så jag fortsatte att göra så mycket skada jag bara kunde. Jag glömde vem jag egentligen var, bara en tolv-årig pojke.

Krig på gatorna

Jag hade en övervakare som skulle hålla koll på mig när jag släpptes från anstalten.

Visste du?

- Att nära hälften av dem som dömts till livstid för mord som begicks när de var barn inte själva var fysiskt inblandade, till exempel genom att avlossa ett vapen. En del stod bredvid när någon annan sköt eller slog. Andra vaktade, till exempel utanför en butik, medan deras kompisar utförde ett rån.
- Att i de fall då barnet hade en vuxen medbrottsling, fick denne ett *lägre* straff än barnet i över hälften av fallen.
- Att 85 procent av dem i Kalifornien som dömts till livstids fängelse för brott de begick när de var barn, är svarta (afrikan-amerikaner) eller latinos (har rötter i Sydamerika).

Vilka är gängen?

Michael gick med i ett gäng i Los Angeles (L.A.) när han var elva år. Gäng har funnits i L.A. sedan 1940-talet. Det började med att vita rasister åkte till mexikan-amerikanska områden och attackerade ungdomar där. Polisen gjorde ingenting, så många unga mexikan-amerikaner gick ihop med sina kompisar för att försvara varandra och sitt kvarter. Så småningom började en del av kompisgängen bråka med varandra, om vilket kvarter som var bäst och vem som var starkast. Några utvecklades till kriminella gäng, som bråkade om vem som fick sälja

droger i ett visst område. På 1980-talet började många gäng använda allt mer vapen och sälja mer farliga droger. På senare år har brottsligheten gått ner, men fortfarande finns hundratals gäng över hela L.A., och från alla olika etniska grupper. Många barn som växer upp i ett område där gängen är starka känner sig tvingade att gå med, för att få vänner och skydd. När du väl har gått med är det svårt att lämna utan att råka illa ut. Många höga gängledare har dömts till livstidsstraff, men fortsätter att styra gängen inifrån fängelserna.

Barn fängslas med vuxna

I USA skickas omkring 250 000 barn till domstolar för vuxna varje år, istället för att få sitt fall prövat i en barn- och ungdomsdomstol. Varje natt tillbringar 10 000 barn natten på ett vuxenfängelse. Många av dem är inte ens dömda, utan bara misstänkta för brott. Ändå utsätts de för mycket stor fara och löper mycket högre risk att utsättas för övergrepp och sexuellt våld, än sina vuxna medfångar. Risken för att barnen ska drabbas av depression och självmord är också högre än hos vuxna.

⇒ Han skickade mig till ett gruppheim eftersom jag levde på gatan. Jag bodde där i ett par år innan jag rymde och började sälja massor av droger. Det är rena kriget ute på gatorna, mycket våldsamt. Ibland blir helt oskyldiga människor skjutna och dödade. Det var värst på nätterna men kriget kan egentligen bryta ut när som helst på dygnet. Det gör att du alltid känner dig förföljd. Till slut vågade jag inte gå till affären utan att bära vapen.

Jag blev tagen av polisen för att jag sålde droger och bar pistol. Jag tillbringade sex månader på anstalt. Där träffade jag killar från andra gäng som hade skjutit mot

mig på stan, och som jag hade skjutit mot. Vi hade kämpat mot varandra som djur, huggit varandra i strupen, utan att förstå att vi var varandras spegelbilder. Vi hade vuxit upp under samma omständigheter, men hatade varandra för att vi kom från olika kvarter.

När jag släpptes var jag fjorton år. Jag hade ingenting och efter två veckor började jag sälja och ta droger igen och min mamma slängde ut mig. Jag hade sjunkit så lågt, till en djup, mörk plats där jag inte brydde mig om livet. Inte mitt eget eller nån annans. Jag fick utlopp för min ilska och frustration genom att skada andra. Så många nätter

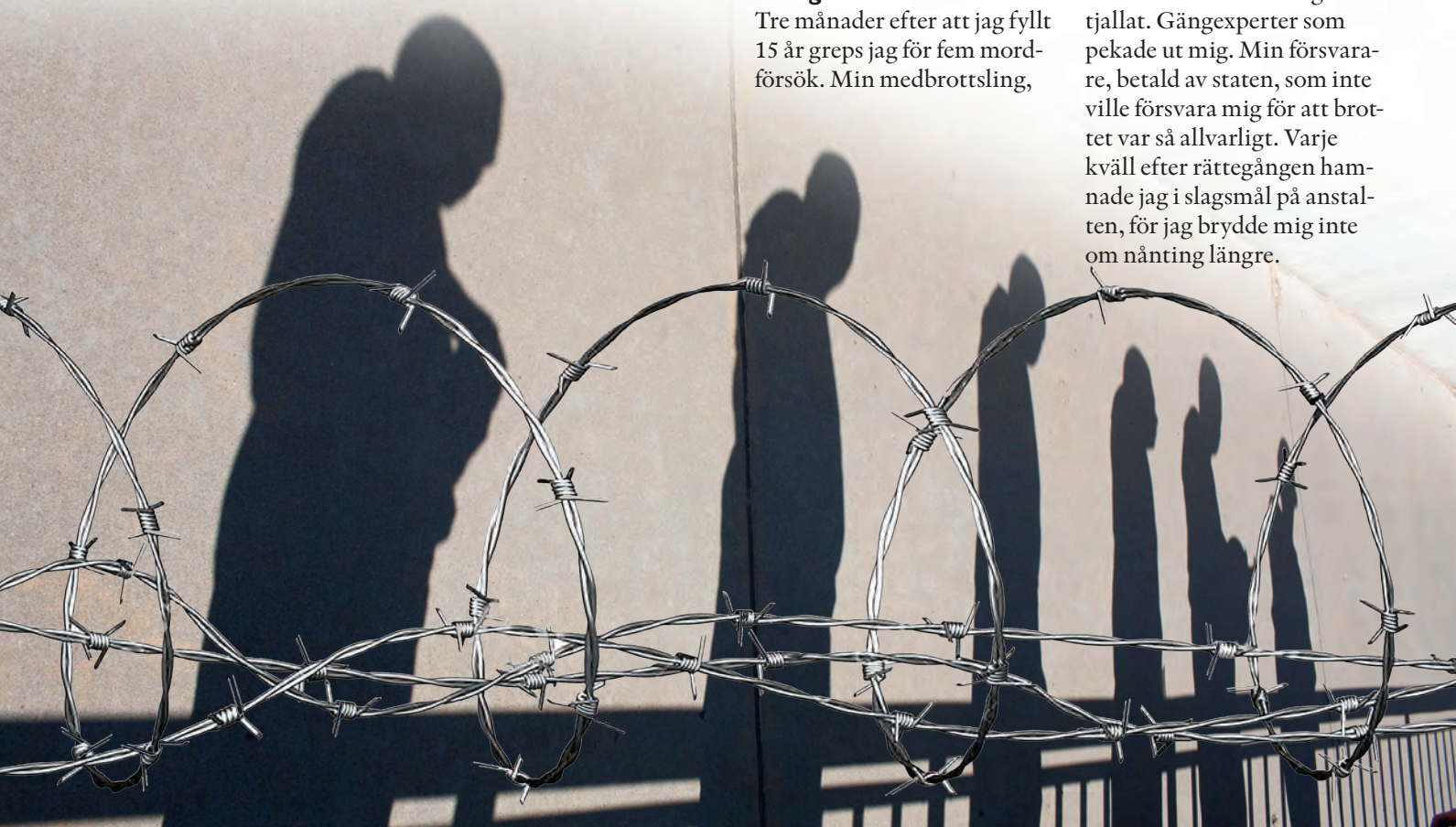
När Michael stod anklagad för mordförsök slutade han bry sig inte om nånting. Varje kväll efter rättegången slogs han med andra barn och med personalen på anstalten. Ofta skickades han till "Hålet", en isoleringscell som på bilden, för att lugna ner sig.

sov jag under den där bron. Jag grät för mig själv, för jag förstod ingenting av livet. Jag var förvirrad, kall och hjärtlös och släppte loss alla dom känslorna på människor jag trodde var mina fiender.

Fast igen

Tre månader efter att jag fyllt 15 år greps jag för fem mordförsök. Min medbrottsling,

som var äldre än jag, skyllde allt på mig för att han trodde att jag skulle få ett mildare straff. Det bestämdes att jag skulle dömas i domstolen för vuxna. Jag hade allt emot mig: Två kvinnor, som var bland offren, vittnade emot oss. Min medbrottsling som tjallat. Gängexperter som pekade ut mig. Min försvarare, betald av staten, som inte ville försvara mig för att brottet var så allvarligt. Varje kväll efter rättegången hamnade jag i slagsmål på anstalten, för jag brydde mig inte om nånting längre.

Michael är nu inlåst tillsammans med omkring 3 800 andra fångar i det statliga fängelset Calipatria. Nära hälften av dem har livstidsstraff. Fängelset ligger i Mojaveöknen nära gränsen till Mexiko. På sommaren blir det upp till 47 grader varmt på fängelsegården.

Jag minns en gång när dom hade slängt mig i isoleringscellen efter att jag hade slagits med personalen. Jag tänkte plötsligt för mig själv: "Ingen gör det här mot mig, det är jag som gör det mot mig själv. Om det här nu ska vara mitt hem för resten av livet, varför göra det värre än det redan är?"

Jag började läsa böcker och hittade olika sätt att hålla

mig sysselsatt, som att titta på film. Jag älskar att läsa om alla olika platser där jag aldrig har varit. saker jag aldrig har sett. Hur människor får kämpa i andra länder som är långt värre än mitt. Utbildning är nyckeln till allt, tror jag.

Dömd till livstid

Jag blev inte förvånad när jag dömdes till livstid. Jag sa till

min mamma när hon besökte mig en vecka innan jag fick domen; "Låt dom inte se dig gråta därinne". Dagen när jag blev in i rättsalen hoppades jag att juryn kanske hade blivit osams, fast jag visste att det inte skulle hända. När dom sade "Skyldig" för det första mordförsöket böjde jag huvudet och visste att mitt öde var avgjort. Men sen lyfte jag blicken igen. Jag vägrade att låta dom se mig förtvivlad. Jag log för att visa att dom inte kunde knäcka mig. Men jag grät sen, när jag fördes tillbaka till cellen, för jag visste vilken framtid som väntade.

Nu känner jag mig starkare än jag någonsin varit. Nya lagar är på väg som kan hjälpa oss unga. Många av oss visste aldrig om att det fanns något annat val än att leva som vi gjorde. Kanske var vi tvungna att uppleva det allra värsta innan vi kunde förstå att vi måste göra det bästa av det värsta. När du inte längre har nåt att förlora har du allt att vinna. Sitt bara inte och tyck synd om dig själv. Alla har vi något som gör oss lyckliga. Vi kan hjälpa oss själva." 🌐

Michael har inte träffat sin mamma på två år, men de skriver brev till varandra. "När Javier kommer hit känns det faktiskt som att få besök", säger Michael.

Vi förlåter

Jaden var tre år när han förlorade sin mamma och lillasyster. Han besöker ofta graven med familjen.

– Jag får välja vilka blommor vi ska ta med oss, säger han.

Itzel var tolv år när hennes storasyster Zuri dödades av sin pojkvän. Hennes familj valde att förlåta honom istället för att kräva hämnd. Idag kämpar de vid Javiers sida mot krav på hämnd och långa straff.

Pojkvännen Eddie var mycket svartsjuk. – Han hade sökt hjälp med att kontrollera sin ilska, men den där dagen hade de bråkat. De älskade varandra, men Eddie var upprörd och sa att han tänkte ta livet av sig, minns Itzel.

Sent samma kväll var familjen samlad i sitt gemensamma sovrum. Itzel, föräldrarna och syskonen samt Zuris treåriga son och nyfödda dotter. Ingen kunde sova. Itzel bad en bön med sin mamma om att Eddie skulle lugna sig. Men vid midnatt hördes plötsligt ett högt brak. Alla lampor slocknade och möbler och murbruk rasade huller om buller. Eddie hade kört sin bil rakt in i huset.

Rop på hämnd

Zuri och hennes 14 dagar gamla dotter dog i kraschen. Eddie greps av polisen för två mord och sex mordförsök. Vänner och släkt försökte trösta Itzels familj. Många sa: ”Han måste dö för det han gjort!” Men Itzel ville inte att Eddie skulle dö. Hans lillasyster Ruby var hennes bästa vän och de var båda säkra på att Eddie inte menade att skada någon annan än sig själv.

– Han fick kaos i hjärnan och ville dö, sa Itzel.

Hennes föräldrar kände likadant. När Eddies familj kom för att be om förlåtelse, grät de tillsammans.

– Ni lider av den här tragedin precis som vi, sa pappan Tomàs. Hat och hämnd ger oss inte våra kära tillbaka. Det förgiftar bara våra själar.

Vittnar för Eddie

Åklagaren i rättegången tyckte att Zuris familj borde kämpa för ett så hårt straff som möjligt för Eddie, kanske till och med dödsstraff. Men Itzels föräldrar ville istället att Eddie skulle få hjälp i fängelset. Hennes mamma sa:

– Jag känner smärta varje dag, men det hjälper inte mig att en annan mamma ska lida i väntan på sin sons avrättning.

Varken hennes ord eller Eddies djupa ånger hjälpte. Javier följde med på rättegångens sista dag och blev arg när han hörde åklagaren säga hemska saker om Eddie, och kritiserade att brottsoffrets anhöriga inte ville hämnas. Båda familjerna började gråta när de förstod att ingen brydde sig om hur de kände. Innan rättegången var över reste de sig och lämnade rättssalen. De visste redan att Eddie skulle dömas till att dö i fängelse. ☹

– Innan min syster dog visste jag inte vad jag skulle göra i livet, men nu brinner jag för rättvisa. Jag vill bli advokat och göra skillnad, säger Itzel.

Itzel (längst till höger) med Eddies mamma, sin mamma och Eddies syster, hennes bästa kompis Ruby. De stöttar varandra och andra familjer som drabbats av sorg och saknad. De vill ha förlåtelse och hopp istället för bitterhet och hämnd.

Fyra år har gått, men Itzels familj tänker på Zuri och Naomi varje dag.

Storebror är borta

Ibland känns det som om Ismael inte har någon storebror längre. Han var liten när brodern Omar greps av polisen och dömdes till livstids fängelse som 14-åring. Nu ses de bara några gånger om året.

Ismael, 11, vet inte varför Omar sitter i fängelse. – Mamma och pappa vill inte berätta än. Dom tror att jag är för liten för att förstå, men jag är gammal nog. Det stressar mig. Ibland känner jag mig som en vuxen i ett barns kropp. Jag önskar att jag hade en storebror hemma som kunde hjälpa mig med läxor, spela spel och var där på min födelsedag. Han kommer att missa min examen, och när jag gifter mig en dag. Det känns sorgligt.

– Det är som vi växte upp och han blev lämnad kvar, säger hans storasyster, Yenci, 18 år. Det gör ont. Ingen kan förstå som inte har upplevt något liknande

Alltid oroliga

Det började med att Omar fick kompisar i ett våldsamt gäng. Han började stanna ute på nätterna och blev annorlunda – ledsen och arg. En kväll kördes han hem av polisen. De sa att han skulle lyfta på tröjan och visa sin nya gängtatuering för sin chockade mamma. Till slut flyttade

familjen till en annan del av stan för att rädda Omar. Då packade han sin väska och försvann. Mamman och pappan körde ofta runt och letade efter honom, utan att lyckas. Inte långt därefter fängslades han.

Flyttades långt bort

I början var Omar inlåst nära familjen och de träffades ofta. Men när han flyttades till Kaliforniens ökända supermaxfängelse, Pelican Bay, blev det färre besök för bilresan dit tar upp till 15 timmar.

– Ibland sitter vi på varsin sida om en glasruta och pratar med varandra i en telefonlur, en i tagert, säger Ismael. Men mamma vill ha telefonen hela tiden! Det är bättre i besöksrummet där vi kan ge honom en kram och prata tillsammans.

Ständig oro

”Oroa er inte för mig”, skriver Omar alltid i sina brev, men hans familj är alltid orolig.

– Det är farligt därinne, de slåss. Omar har fått sin näsa och fingrar brutna, säger Ismael. Men han har förändrats nu, han är smartare och satsar på skolan. Min dröm är att han ska bli fri en dag. 🌍

Ismael förbereder sig för att besöka sin bror Omar, som dömts till livstids fängelse för ett brott han begick när han var 14 år.

Ismael saknar sin bror, som dömts till livstids fängelse.

Ismael, 11

Älskar: Min familj.

Spelar: Saxofon. Blockflöjt.

Blir arg av: Mobbning. Rasism.

Vill bli: Advokat.

Saknar: Min storebror.

I ett brev skriver Omar: ”Jag är inte där jag vill vara just nu, men det är ett straff och en läxa jag måste gå igenom för det jag har gjort... Var försiktiga med vilka ni hänger med, och uppför er bra. Jag älskar och saknar er.”

